

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 245/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátom JUDr. Vladislavom Sisákom, Skladná 14, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 9 Co 124/2018-396 zo 4. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie

základného práva podľa 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 124/2018-396 zo 4. decembra 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 a čl. X bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľky 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa bola uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 29 C 455/1997-374 z 24. januára 2018 (ďalej len „rozhodnutie súdu prvej inštancie“) zaviazaná na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v prospech žalovanej, a to z dôvodu čiastočného späťvzatia podanej žaloby. Zostávajúci nárok okresný súd vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 29 C 205/2015. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Sťažovateľka namieta, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že krajský súd otázku nároku na náhradu trov konania neposúdil správne a neprihliadol na ňou uvádzané dôvody hodné osobitého zreteľa podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ktoré by odôvodňovali nepriznať nárok

na náhradu trov konania žiadnej zo strán konania. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu je podľa jej názoru svojvoľné a arbitrárne.

5. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa vidí sťažovateľka v okolnostiach, za ktorých došlo k čiastočnému späťvzatiu podanej žaloby. Sťažovateľka uviedla, že vzhľadom na dĺžku konania (konanie začalo na okresnom súde v roku 1997) a s prihliadnutím na jej vyšší vek sa pokúsila konanie ukončiť zmierom, s ktorým žalovaná nesúhlasila. Alternatívne sťažovateľka žiadala, aby okresný súd žalovanú zaviazal na úhradu časti žalovanej sumy, vo zvyšnej časti konanie zastavil a priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Sťažovateľka dôvodila aj správaním žalovanej, ktorá iniciovala iné súdne konania a opakovane žiadala o prerušenie prebiehajúceho konania do času skončenia ďalších súvisiacich súdnych konaní. Poukázala aj na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co 21/2016 z 31. marca 2016, ktorý pri aplikácii § 257 CSP prihliadol na dlhoročné preťahy v konaní a dosiahnutý vysoký vek žalobkyne.

6. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom takto:

„I. Základné právo pani [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 9Co/124/2018-396 zo dňa 4. decembra 2018 porušené boli.

II. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 9Co/124/2018-396 zo dňa 4. decembra 2018 zrušuje a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Košiciach je povinný sťažovateľke uhradiť trovy konania vo výške 415,51 Eur, a to na účet jej právneho zástupcu.“

7. Sťažovateľka zároveň ústavný súd požiadala o rozhodnutie o dočasnom opatrení z dôvodu obavy pred výkonom napadnutého rozhodnutia, ktorý by spôsobil vznik neopodstatnenej a závažnejšej ujmy, ako by mohla vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti napádaného uznesenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

15. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

16. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu z dôvodu jeho arbitrárnosti a svojvoľnosti, ktoré majú spočívať v nesprávnej aplikácii procesných predpisov upravujúcich náhradu trov konania. Sťažovateľka zastáva názor, že v súdnom konaní namietala relevantné dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré krajský súd v jej prípade bezdôvodne nevyhodnotil ako spôsobilé pre aplikáciu § 257 CSP.

18. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky zistil, že je daná jeho právomoc, sťažovateľka je zastúpená advokátom, ústavná sťažnosť má náležitosti ustanovené zákonom, je prípustná, bola podaná včas a oprávnenou osobou; ústavný súd však z materiálneho hľadiska musel skonštatovať jej zjavnú neopodstatnenosť.

19. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

20. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový

a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

21. Nedostatok odôvodnenia rozhodnutia je porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a zároveň aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo vyplýva jednak z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 327/2010, II. ÚS 531/2011, I. ÚS 357/2012, III. ÚS 330/2013, II. ÚS 433/2012, II. ÚS 409/2013, IV. ÚS 341/2012), ale aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (Ruiz Torija proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, H. proti Belgicku, Suominen proti Fínsku, Helle proti Fínsku). Európsky súd pre ľudské práva v prípadoch zistenia arbitrárnosti rozhodnutia stabilne vyslovuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na riadne odôvodnenie rozsudku nie je právom absolútnym, ak čl. 6 ods. 1 dohovoru ukladá súdom povinnosť odôvodňovať ich rozhodnutia, nemožno to chápať tak, že sa vyžaduje podrobná odpoveď na každý argument (Van de Hurk proti Holandsku, č. 16034/90, § 61, 19. 4. 1994). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť svoje rozhodnutie v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť iba na základe konkrétnych okolností daného prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku, č. 18390/91, § 29, 9. 12. 1994).

22. Ústavný súd uvádza, že § 257 CSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia nepriznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré Civilný sporový poriadok neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobné, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na obidvoch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pritom hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (m. m. I. ÚS 422/2018, IV. ÚS 135/2019).

23. Na účely posúdenia opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

24. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí potvrdil správnosť záverov súdu prvej inštancie o aplikácii zásady zodpovednosti za zastavenie konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP. V prejednávanej veci nedošlo k čiastočnému späťvzatiu žaloby z dôvodu splnenia žalovaného nároku, teda zodpovednosť za zastavenie konania nemožno pripísať žalovanej.

25. K možnému postupu podľa § 257 CSP krajský súd uviedol, že v konaní neboli zistené také dôvody, ktoré by mu umožnili aplikovať toto ustanovenie. Neprimerane dlhú dĺžku konania a skutočnosť, že žalovaná neakceptovala návrh sťažovateľky na uzatvorenie súdneho zmieru, nemožno vyhodnotiť ako okolnosti zbavujúce žalobkyňu (sťažovateľku) povinnosti nahradiť procesne úspešnej žalovanej náhradu trov konania. Súd skonštatoval, že žalovaná v konaní zvolila aktívny obranný postoj, čo je v súlade s jej procesnými oprávneniami. Ani vek sťažovateľky sám osebe nemožno posúdiť ako relevantný dôvod na nepriznanie náhrady trov konania, keďže ide o objektívnu okolnosť na strane sťažovateľky, ktorú žalovaná nemôže ovplyvniť. Vedenie iných súdnych sporov medzi rovnakými účastníkmi konania podobne nemá vplyv na rozhodnutie o trovách tohto konania.

26. Ústavný súd uvádza, že aj napriek stručnosti odôvodnenia krajského súdu sú jeho závery ústavne udržateľné a napadnuté rozhodnutie nevykazuje známky arbitrárnosti. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje výnimku zo všeobecných pravidiel rozhodovania o náhrade trov konania, ktorými sú v sporovom konaní zásada zodpovednosti za výsledok (§ 255) a zásada zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1). Pri rozhodovaní o náhrade trov zastaveného sporového konania je súd povinný v zásade aplikovať § 256 ods. 1 CSP. Jedine v prípade, keď by uplatnenie zásady zodpovednosti za zavinenie viedlo k neprimeranej nespravodlivosti so zreteľom na povahu sporu, okolnosti prípadu alebo pomery sporových strán, môže súd rozhodnúť aj o nepriznaní náhrady trov konania. Vzhľadom na zákonom definovanú výnimočnosť uplatnenia vyžaduje prípadná pozitívna aplikácia § 257 CSP jej dôkladné odôvodnenie konajúcim súdom.

27. Ústavný súd sa oboznámil aj so závermi uznesenia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co 21/2016 z 31. marca 2016, na ktoré vo svojej argumentácii poukazovala sťažovateľka. V tomto prípade boli ako dôvody hodné osobitného zreteľa posúdené okolnosti na strane žalobkyne, a to jej vysoký vek spolu s nepriaznivým zdravotným stavom. Okolnosti spočívajúce v samotnom konaní spočívali vo vysokom počte subjektov vystupujúcich na strane žalovaných, ktorí nie vždy v konaní postupovali riadne a súčinne, a opakované prietahy v konaní konštatované aj ústavným súdom. Nemenej podstatnou okolnosťou bolo aj späťvzatie žaloby v celom rozsahu, teda konečné zastavenie konania. V prípade sťažovateľky išlo o čiastočné späťvzatie nároku proti žalovanej, ktorá sa v konaní aktívne bránila, pričom konanie nebolo právoplatne ukončené ako celok, pretože o časti nároku sťažovateľky sa naďalej koná. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, na ktoré sťažovateľka odkazuje, bolo založené na odlišných dôvodoch, ako to je v prípade sťažovateľky.

28. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (z novších rozhodnutí napr. I. ÚS 418/2019, ktoré zároveň odkazuje na staršie rozhodnutia I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

29. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto

ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

30. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti ako celku už bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu